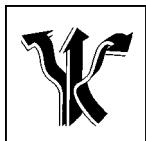

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ”

(для бакалаврів спеціальності “Журналістика”)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом філологічних наук *С. А. Панченко*

Затверджено на засіданні кафедри масової комунікації, паблік рилейшнз та журналістики (протокол № 5 від 25.01.05)

Схвалено Вченюю радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Панченко С. А. Навчальна програма дисципліни “Проблематика засобів масової інформації” (для бакалаврів спеціальності “Журналістика”). — К.: МАУП, 2005. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Проблематика засобів масової інформації”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольної роботи, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Проблематика засобів масової інформації” розкриває системні основи знань і навичок, необхідних для підготовки аналітичних матеріалів у різних жанрах, ведення аналітичних колонок, рубрик, полос у друкованих виданнях, теле- або радіопрограм, виконання обов’язків редакційного фахівця з певної тематики (коментатора, оглядача, ведучого, консультантта, наукового редактора та ін.), керівника певного відділу і редакції. Програмою курсу передбачається також вивчення низки загальних питань: методології і методики сучасних соціальних наукових досліджень, у тому числі джерелознавства, методів роботи з експертами, документами, банками даних.

Мета вивчення курсу — ознайомитись зі специфікою висвітлення широкого кола проблем життя України і міжнародного життя в різних типах ЗМІ: у пресі (загальноспрямованій, розважальній чи спеціалізований), на радіо та телебаченні (інформаційні випуски, спецвипуски, спеціальні аналітичні програми); навчитись ґрутовно аналізувати матеріали ЗМІ та події життя країни; сформувати навички глибокого та об’єктивного висвітлення основних проблем з метою використання їх у майбутній журналістській діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати:

- основні специфічні риси спеціалізованих видань, їх типологію та структуру;
- специфіку сучасного етапу розвитку політичної, соціальної та економічної систем України;
- принципи діяльності та взаємодії різних типів ЗМІ;
- особливості змін у системі інформаційних жанрів та аналітики у спеціалізований пресі;
- питання, яким приділяють увагу реципієнти;
- принципи тематичного аналізу певного регіонального чи загальнодержавного ЗМІ;

уміти:

- вільно володіти фактичним матеріалом;
- орієнтуватись у жанрових різновидах журналістських матеріалів;

- вільно оперувати спеціальною термінологією, практично використовувати її у власних матеріалах;
- з'ясовувати особливості аспекту та ключа подавання матеріалу в будь-якому типі ЗМІ;
- виокремлювати специфічні риси, методи та стилістику матеріалів різної тематики, специфіку типології спеціалізованих видань (програм) на тлі світової журналістики;
- характеризувати основні актуальні проблеми сучасних ЗМІ;
- формувати власне бачення проблем, шляхи їх висвітлення і напрями розв'язання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни

“ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ”

№ пор.	Назва теми
1	Проблематика ЗМІ в системі фахової підготовки журналіста
2	Економічна проблематика в засобах масової інформації
3	Політичне життя у ЗМІ
4	Соціальні проблеми у висвітленні українських ЗМІ
5	Міжнародна проблематика у ЗМІ
6	Військова проблематика у ЗМІ
7	Екологічна проблематика у ЗМІ
8	Національне відродження і ЗМІ
9	Культура у ЗМІ
10	Проблеми розвитку освіти і науки
11	Спортивна проблематика

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни

“ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ”

Тема 1. Проблематика ЗМІ в системі фахової підготовки журналіста

Предмет, об'єкт та завдання навчальної дисципліни “Проблематика засобів масової інформації”, її зв'язок із системою журналістських дисциплін.

Особливості роботи різних відділів редакції ЗМІ і специфіка висвітлення їх проблематики. Універсальні та спеціалізовані за проблематикою видання. Планування роботи ЗМІ з урахуванням специфіки висвітлюваної проблематики. Рубрикація і жанрова різноманітність залежно від висвітлюваних проблем.

Дослідницько-журналістська діяльність у конкретній проблемно-тематичній галузі журналістики (спеціалізація).

Література [3; 4–6; 9; 10; 16; 17; 26]

Тема 2. Економічна проблематика в засобах масової інформації

Особливості взаємозв'язку економічної сфери життя суспільства та журналістики. Загальноекономічна проблематика.

ЗМІ і вузлові проблеми розвитку економіки України. Висвітлення розвитку сільського господарства та агропромислового комплексу України у ЗМІ.

Міжнародні економіко-політичні зв'язки Запорізького регіону, проблеми їх розширення і розвитку у ЗМІ. Проблеми промислового розвитку Запорізької області в региональних ЗМІ.

Література [14; 16; 17; 26]

Тема 3. Політичне життя у ЗМІ

Висвітлення діяльності Президента України, його адміністрації, облдержадміністрації, місцевих органів влади. Проблеми адмінреформи у ЗМІ. Висвітлення процесу виборів у ЗМІ. Проблеми зрошення фінансових кіл, органів влади і криміналітету.

Література [7; 10; 15; 17; 24–26]

Тема 4. Соціальні проблеми у висвітленні українських ЗМІ

Проблеми безробіття і його подолання у ЗМІ України. Проблеми охорони здоров'я і материнства в періодиці. Кримінальна проблематика у ЗМІ.

Молодіжна проблематика у виданнях загального типу і спеціалізованих за віковою ознакою. Проблеми навчання, виховання та відпочинку молоді у ЗМІ. Ґендерна проблематика. Релігійна проблематика у ЗМІ. Дитячі видання і програми для дітей.

Побутова і сімейна проблематика. Соціологія і психологія сімейних та соціально-побутових відносин. Питання соціального захисту населення.

Література [16; 17; 20; 22; 23; 26]

Тема 5. Міжнародна проблематика у ЗМІ

Міжнародне життя. Принципи і засади висвітлення міжнародної проблематики.

Міжнародна проблематика у ЗМІ. Форми, методи і жанри висвітлення міжнародного життя. Проблеми відносин України з країнами близького і далекого зарубіжжя.

Лобіювання економіко-політичних інтересів України у ЗМІ.

Висвітлення подій в Україні для зарубіжних ЗМІ і видань, що розповсюджуються за кордоном.

Проблеми світової геополітики у ЗМІ. Геополітичне становище України, висвітлення пов'язаних з ним проблем у ЗМІ.

Література [12; 17; 19; 26].

Тема 6. Військова проблематика у ЗМІ

Пропаганда бойових традицій українських Збройних Сил. Проблеми патріотичного виховання у ЗМІ. Висвітлення життя і боєвого навчання вояків, діяльності охоронно-масових організацій.

Процес скорочення, реформування Збройних Сил України, конверсії в періодиці.

Проблеми соціальної адаптації колишніх військовослужбовців.

Література [2; 17; 26]

Тема 7. Екологічна проблематика у ЗМІ

Екологія як галузь наукового знання і сфера взаємодії людського суспільства та природи. Система екологічних спеціалізо-

ваних видань України. Основні напрями екологічної журналістики; актуальні аспекти екологічної проблематики у пресі. Проблеми охорони здоров'я і материнства в періодиці.

Література [1; 17; 26]

Тема 8. Національне відродження і ЗМІ

Проблеми національно-культурного відродження у ЗМІ. Роль ЗМІ у визначенні суті поняття “національна ідея”.

Проблеми міжнаціональних і міжмовних відносин в Україні в оцінці ЗМІ.

Можливості журналістики у висвітлення проблем збереження пам'яток історії та культури у ЗМІ.

Література [13; 16; 17; 26; 27]

Тема 9. Культура у ЗМІ

Проблеми мистецтва та культури у ЗМІ. Висвітлення проблем організації дозвілля і відпочинку. Особливості висвітлення діяльності видовищних закладів і видовищних заходів.

Спеціалізація журналіста в культурі: театр, кіно, відеомистецтво, живопис, музика, естрадне мистецтво тощо.

Література [17; 18; 26]

Тема 10. Проблеми розвитку освіти і науки

Розвиток системи освіти і науки в Україні та за кордоном, її сучасний стан. Соціологія освіти і науки. Типологія педагогічних та наукових видань і програм. Методи і форми відображення діяльності ВНЗ. Загальноосвітня школа і виробнича сфера. Проблеми реформування освіти і її фінансування у ЗМІ.

Місце матеріалів про науку і техніку у ЗМІ. Завдання популяризації наукових знань, проблеми науковості й науковоподібності, “білянауковості”.

Особливості роботи журналіста, що спеціалізується в цій сфері. Специфіка жанрів педагогічної і наукової журналістики. Особливості спеціалізованої ділової преси.

Література [4; 17; 26]

Тема 11. Спортивна проблематика

Спортивна проблематика в періодиці. Висвітлення різних аспектів спортивної проблематики: соціального, оздоровчого, професійно-творчого, економічного та ін. Спеціалізовані спортивні видання і випуски. Проблеми розвитку професійного спорту і масового фізичного виховання у ЗМІ.

Література [8; 17; 21; 26]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Варіант завдання для контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Остання цифра номера залікової книжки “0” відповідає варіанту 10.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи.

При виконанні роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі та рекомендовані на лекціях, а також підручники та методичні посібники з теми роботи.

Обсяг контрольної роботи — до 10 сторінок формату А4. Контрольна робота повинна містити вступ, основну частину і висновки. Наприкінці роботи необхідно подати список використаної літератури, вказати дату звернення виконання і поставити підпис.

Після перевірки контрольної роботи викладачем і одержання позитивної оцінки студент допускається до іспиту (заліку).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

1. Теорія і практика відносин ЗМІ з органами влади.
2. Загальноосвітня школа і виробнича сфера.
3. Проблеми мистецтва і культури у ЗМІ.
4. Проаналізувати особливості спеціалізованих економічних радіопрограм.

Варіант 2

1. Проблеми прихованої реклами у ЗМІ.
2. Місце матеріалів про науку і техніку у ЗМІ.
3. Проблеми національно-культурного відродження в періодиці.
4. Проаналізувати матеріал за політичної тематики в регіональних ЗМІ.

Варіант 3

1. Роль ЗМІ у вихованні духовної та естетичної культури особистості.
2. Молодіжна проблематика у виданнях загального типу і спеціалізованих за віковою ознакою.
3. Проблеми охорони здоров'я і материнства в періодиці.
4. Здійснити порівняльний аналіз матеріалів з міжнародної проблематики в регіональних та загальноукраїнських ЗМІ.

Варіант 4

1. Особливості роботи різних відділів редакції ЗМІ і специфіка висвітлення їх проблематики.
2. ЗМІ і вузлові проблеми розвитку економіки України.
3. Методи і форми відображення діяльності ВНЗ.
4. Проаналізувати специфіку висвітлення кримінальної проблематики в газеті “Суббота плюс”.

Варіант 5

1. Універсальні та спеціалізовані за проблематикою видання.
2. Специфіка висвітлення проблем переходу до ринкової економіки.
3. Можливості журналістики у висвітленні проблем збереження пам'яток історії і культури в Україні.
4. Проаналізувати особливості подання військової проблематики в газеті “День”.

Варіант 6

1. Планування роботи ЗМІ з урахуванням специфіки висвітлюваної проблематики.
2. Екологічні проблеми Запорізької області в регіональних ЗМІ.
3. Спортивна проблематика в періодиці. Спеціалізовані спортивні видання і випуски.
4. Проблеми національно-культурного відродження в журналі “ПІК”.

Варіант 7

1. Рубрикація і жанрова різноманітність залежно від висвітлюваних проблем.
2. Проблеми безробіття і його подолання в Україні.
3. Висвітлення життя і бойового навчання вояків, діяльності оборонно-масових організацій.
4. Особливості матеріалів з культурної проблематики в газеті “МИГ”.

Варіант 8

1. Роль ЗМІ у подоланні економічної кризи.
2. Проблема створення ЗМІ позитивного іміджу України у світі.
3. Гендерна проблематика. Жіночі журнали як особливий тип видань.

4. Проаналізувати українські спеціалізовані молодіжні телепрограми.

Варіант 9

1. Місце і роль міжнародної інформації у ЗМІ.
2. Релігійна проблематика у ЗМІ.
3. Проблеми світової геополітики у ЗМІ.
4. Специфіка висвітлення діяльності Президента України в газеті “Позиція”.

Варіант 10

1. Міжнародні економіко-політичні зв'язки Запорізького регіону, проблеми їх розширення і розвитку.
2. Проблеми наркоманії та СНІДу у ЗМІ.
3. Дитячі видання і програми для дітей.
4. Висвітлення проблем приватизації в регіональних ЗМІ.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Особливості роботи різних відділів редакції ЗМІ і специфіка висвітлення їх проблематики.
2. Універсальні та спеціалізовані за проблематикою видання.
3. Типологія спеціалізованих видань.
4. Планування роботи ЗМІ з урахуванням специфіки висвітлюваної проблематики.
5. Рубрикація і жанрова різноманітність залежно від висвітлюваних проблем.
6. ЗМІ і вузлові проблеми розвитку економіки України.
7. Економічна преса в Україні.
8. Структурно-змістові особливості економічних програм на радіо та телебаченні.
9. Економічний розвиток держави в оцінці ЗМІ.
10. Специфіка висвітлення проблем переходу до ринкової економіки у ЗМІ.

11. Проблема інтеграції в міжнародні економічні структури в українських ЗМІ.
12. Проблеми паливно-енергетичного комплексу у висвітленні ЗМІ.
13. Роль ЗМІ у подоланні економічної кризи.
14. Участь журналістики в обговоренні проблем приватизації та реприватизації.
15. Висвітлення проблем галузей промисловості у ЗМІ України.
16. Проблеми промислового розвитку Запорізької області в регіональних ЗМІ.
17. Реформування і перехід до ринкових відносин в агропромисловому комплексі України.
18. ЗМІ і подальший розвиток сільського господарства України.
19. Кримінальна проблематика у ЗМІ.
20. Структурно-типологічні та стилістичні особливості спеціалізованих видань і програм на кримінальну тематику.
21. Особливості висвітлення процесу судових засідань в українських ЗМІ.
22. Висвітлення проблем зрошення фінансових кіл, органів влади і криміналітету.
23. Етичні принципи журналіста в огляді подій на кримінальну тему.
24. Висвітлення діяльності Президента України, його адміністрації у ЗМІ.
25. Особливості висвітлення діяльності обладміністрацій, місцевих органів влади.
26. Висвітлення діяльності громадських організацій, партій, рухів тощо.
27. Організація і діяльність прес-центрів.
28. Теорія і практика відносин ЗМІ з органами влади.
29. Проблема адмінреформи у ЗМІ.
30. Політична інформація у ЗМІ.
31. Проблема політичного та економічного тиску на ЗМІ.

32. Роль ЗМІ у визначенні суті та змісту поняття “національна ідея”.
33. Висвітлення процесу виборів у ЗМІ.
34. Особливості підготовки та проведення прямих телемостів, дебатів, ток-шоу під час виборів.
35. Соціологічна складова в роботі журналіста під час виборів.
36. Заангажовані та незаангажовані ЗМІ, особливості висвітлення ними політично-економічних проблем.
37. Проблеми міжнаціональних і мовних відносин в Україні в оцінці ЗМІ.
38. Лобіювання економічно-політичних інтересів у ЗМІ.
39. Проблеми прихованої реклами у ЗМІ.
40. Висвітлення організаційних і педагогічних проблем становлення національної освіти в Україні.
41. Загальноосвітня школа і виробнича сфера.
42. Методи і форми відображення діяльності ВНЗ у ЗМІ.
43. Проблеми реформування освіти і її фінансування у ЗМІ.
44. Місце матеріалів про науку і техніку у ЗМІ.
45. Особливості подання наукової інформації в розважальній журналістиці.
46. Завдання популяризації наукових знань, проблеми науковості, наукової подібності та “білянауковості”.
47. Роль ЗМІ у вихованні духовної та естетичної культури особистості.
48. Проблеми національно-культурного відродження в періодиці.
49. Проблеми мистецтва і культури у ЗМІ.
50. Особливості журналістської спеціалізації з проблем культури та мистецтва.
51. Можливості журналістики у висвітленні проблем збереження пам'яток історії і культури в Україні.
52. Проблеми діяльності закладів культури у ЗМІ.
53. Висвітлення діяльності видовищних закладів і заходів.
54. Проблема масової культури у ЗМІ.
55. Спеціалізована преса та аудіовізуальна продукція з проблемою культури.

56. Проблеми навчання, виховання та відпочинку молоді у ЗМІ.
57. Молодіжна проблематика у виданнях загального типу і спеціалізованих за віковою ознакою.
58. Типологія програм для молоді.
59. Молодіжна періодика як сектор загальнонаціональної преси.
60. Спортивна проблематика в періодиці.
61. Спеціалізовані спортивні видання і випуски.
62. Проблеми розвитку професійного спорту і масового фізичного виховання у ЗМІ.
63. Проблеми охорони здоров'я і материнства в періодиці.
64. Висвітлення проблем організації дозвілля і відпочинку.
65. Екологічні проблеми Запорізької області в регіональних ЗМІ.
66. Проблематика будови Збройних Сил України в загально-політичній і спеціалізованій пресі.
67. Висвітлення життя і бойового навчання вояків, діяльності оборонно-масових організацій.
68. Процеси скорочення, реформування Збройних Сил України, конверсії в періодиці.
69. Пропаганда бойових традицій українських Збройних Сил. Проблеми патріотичного виховання у ЗМІ.
70. Проблеми соціальної адаптації колишніх військовослужбовців.
71. Особливості висвітлення воєнних подій у ЗМІ.
72. Особливості роботи журналіста у "гарячих точках".
73. Проблеми безробіття і його подолання в Україні.
74. Місце і роль міжнародної інформації у ЗМІ.
75. Проблема створення ЗМІ позитивного іміджу України у світі.
76. Популяризація в періодиці передового міжнародного досвіду в різних галузях діяльності.
77. Проблеми відносин України з країнами ближнього і далекого зарубіжжя.
78. Висвітлення подій в Україні для зарубіжних ЗМІ і видань, що розповсюджуються за кордоном.
79. Форми, методи і жанри висвітлення міжнародного життя.

80. Місце, роль і перспективи економіки України у світовій економіці. Проблеми спеціалізації та інтеграції у ЗМІ.
81. Проблеми світової геополітики у ЗМІ.
82. Геополітичне становище України, висвітлення пов'язаних з ним проблем у ЗМІ.
83. Проблеми глобалізації в українських та світових ЗМІ.
84. Проблеми стратегічного партнерства у ЗМІ.
85. Міжнародні економіко-політичні зв'язки Запорізького регіону, проблеми їх розширення і розвитку.
86. Гендерна проблематика. Жіночі журнали як особливий тип видань.
87. Екологічна проблематика у ЗМІ. Спеціалізація журналіст-еколог.
88. Дитячі видання і програми для дітей.
89. Релігійна проблематика у ЗМІ.
90. Проблеми наркоманії та СНІДу у ЗМІ.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беневольская Т. Медицинская тема в современной периодической печати // Вестн. МГУ. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 6.
2. Богацька Е. До важливих питань військового характеру преси // Визвольний шлях. — 1994. — № 4.
3. Верховская А. Средства массовой информации в системе партийно-политических отношений // Вестн. МГУ. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 6.
4. Волобуев Р. Недетское чтivo // Лит. газ. — 1999. — 13 янв.
5. Ворошилов В. В. Журналистика. — СПб., 2000.
6. Ворошилов В. В. Журналистика и рынок. — СПб., 1997.
7. Журналистика и политика — М., 1987.
8. Засєда І. Спортивна журналістика: своя серед чужих? // Уряд, кур'єр. — 2001. — 3 листоп. (№ 203).
9. Засоби масової інформації: поняттєвий апарат / За ред. А. З. Москаленка. — К., 1997.

10. Захаров Б. Свобода інформації та політичні режими // Культура. Людина. Право. — 2001. — № 2.
11. Зернєцька О. В. Нові засоби масової комунікації. — К., 1993.
12. История международных отношений и внешней политики: Учеб. пособие. — М., 1998. — Ч. 1.
13. Калашникова Л. Пресса и проблема культурного наследия // Вестн. МГУ. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 4.
14. Квітка В. Історія жовтого бруду: Як скандали стали джерелом бізнесу // Україна молода. — 2001. — 22 листоп.
15. Костенко Н. Медиа в выборах: ценностные ориентиры украинской политической прессы // Полис. Политические исследования. — 2000. — № 6.
16. Миронченко В. Я. Інформаційне радіомовлення України. — К., 1996.
17. Московцева В. В. Типологія друкованих засобів масової інформації: Навч.-метод. посіб. із дисципліни спеціалізації "Газетна журналістика". — Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 2002.
18. Перевалов В. Культуроформирующая функция: состав, структура и место в системе функций журналистики // Вестн. МГУ. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 5.
19. Роль средств массовой информации в совершенствовании международных отношений: В 2 ч. — М., 1989.
20. Спасенский О. За кого болеют журналисты. — М., 1986.
21. Спорт в зеркале журналистики. — М., 1989.
22. Стаднійчук Р. Сучасна українська періодика для дітей: хто є хто // Слово і час. — 1999. — № 2.
23. Стародуб А. Православна періодика в Україні: тенденції розвитку // Політика і культура. — 2001. — № 4.
24. Сучасна українська журналістика і передвиборчий ринок ЗМІ // Політичний календар. — 2001. — № 203 (3 листоп.).
25. Тхагушев И. Парламентская журналистика: теория и практика // Вестн. МГУ. Сер. 10. Журналистика. — 2000. — № 2.

26. Фінклер Ю. Сучасні друковані мас-медіа України: до проблеми визначення типологічних характеристик // Друкарство. — 2001. — № 1.
27. Штельмах В. Газета як інструмент формування свідомості в умовах державності України // Вісн. УАДУ при Президенті України. — 2000. — № 2.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни	
“Проблематика засобів масової інформації”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни	
“Проблематика засобів масової інформації”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Завдання для контрольної роботи	9
Контрольні питання	11
Список рекомендованої літератури	15

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *I. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *T. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-2229

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП